

Hoe lezen wij de bijbel?

Studiebijeenkomst GKv Capelle aan den IJssel - Noord
18 september 2017

Lezing gegeven door: Ds. G.A. van den Brink

Weergave van de gebeamde tekst

Introductie

- Hermeneutiek. Waarover gaat het vanavond?
 - Exegese:
 - We stellen bij een concrete bijbeltekst de vraag: wat betekent dit gedeelte?
 - Een bijbelgedeelte uitleggen.
 - Hermeneutiek
 - Stelt de vraag: wat betekent: wat is betekenis geven aan de tekst?
 - Hoe lezen wij de bijbel?
 - Wat gebeurt als ik aan het lezen ben en ik probeer waarde toe te kennen aan datgene wat ik lees?
- Oude hermeneutiek:
 - waarheid als wezenlijk begrip voor betekenis
- Nieuwe hermeneutiek:
 - Verschuiving van spreker naar hoorder.
 - Verschuiving van *meaning* naar *significance*.
 - Betekenis wordt niet in de tekst *ontdekt*, maar aan de tekst *verleend*.
 - Unieke rol van taal wordt ontkend.

Kenmerkend voor de nieuwe hermeneutiek

1. Wij geloven in een Persoon, niet een boek.
2. Inzicht in de bijbel gebeurt door de Geest, in de gemeente.
3. Wij moeten biblicisme vermijden.
4. Er zijn toch tijdgebonden voorschriften in de bijbel.

Overzicht

- Verwoording van de oude hermeneutiek
- Verdediging van de oude hermeneutiek
- Vragen vanuit de nieuwe hermeneutiek
- Gevolgen van de nieuwe hermeneutiek

➤ Verwoording van de oude hermeneutiek

1. God spreekt in woorden
2. God openbaart de waarheid
3. God spreekt en openbaart via de Schrift
4. God openbaart duidelijk en adequaat
5. Wat God openbaart, heeft consequenties voor ons vinden, denken, zeggen, doen
6. De gelovige wordt gekenmerkt door gelovig en gehoorzaam luisteren

➤ Verdediging van de oude hermeneutiek

1. God spreekt in woorden

- God is niet zwijgend maar spreekt, van Gen. 1 tot Openb. 21.
 - Gen. 1:3 God zei: 'Er moet licht komen,' en er was licht.
 - Openb. 21:5 Hij die op de troon zat zei: 'Alles maak ik nieuw!'
 - Hebr. 1:1-2 "Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft hij tot ons gesproken door zijn Zoon, die hij heeft aangewezen als enig erfgenaam."
- Gods spreken maakt Hem uniek tegenover zwijgende afgoden (Ps. 115:5; Jer. 10:5; Ex. 33:11).
 - Ps. 115:5 "Ze hebben een mond, maar kunnen niet spreken, ze hebben ogen, maar kunnen niet zien."
 - Jer. 10:5 "Het [afgodsbeeld] is net een vogelverschrikker, neergezet in een komkommerveld. Het kan niet spreken..."
 - Ex. 33:11 "De HEER sprak persoonlijk met Mozes, zoals een mens met een ander mens spreekt."
- Gods *handelingen* worden als een *woord* aangeduid (Gen. 1:3; Ps. 33:9; 147:18; Rom. 4:17). Niet andersom Gods woord als een handeling.
 - Gen. 1:3 God zei: 'Er moet licht komen,' en er was licht.
 - Ps. 33:9 Want hij sprak en het was er, hij gebod en daar stond het.
 - Ps. 147:18 Hij zendt zijn woord en alles smelt, hij stuurt zijn adem, de wateren stromen.
 - Rom. 4:17 God die de doden levend maakt en in het leven roept wat niet bestaat.
- Het Evangelie is een goede *boodschap* (Luk. 2:10), die ons wordt *geopenbaard* (Matth. 11:25; Gal. 1:11-12).
 - Luk. 2:10 De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen.'
 - Matth. 11:25 Ik loof u, Vader, Heer van hemel en aarde, om dat u deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt gehouden, maar ze aan eenvoudige mensen hebt onthuld.
 - Gal. 1:11-12 Ik verzeker u, broeders en zusters, dat het evangelie dat ik u verkondigd heb niet door mensen is bedacht – ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd -
- Wij worden wedergeboren en gered door het *woord* van de waarheid (Hand. 11:14; 1 Tim. 2:4; 1 Petr. 1:23, 25).
 - Hand. 11:14 Die zal woorden tot u spreken waardoor u zalig zult worden en heel uw huis (HSV)
 - 1 Tim. 2:4 God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis van de waarheid komen (HSV)

- 1 Petr. 1:23,25 als mensen die opnieuw zijn geboren, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levende en altijd blijvende woord. Maar het woord van de Heere blijft eeuwig bestaan. Dit woord is het evangelie dat u verkondigd is.

God spreekt in woorden

- Dus: Gods spreken in deze wereld is geen metafoor, maar werkelijkheid.
- Anders dan de stomme afgoden spreekt Hij tot ons. Hij openbaart de woorden van de goede boodschap, waardoor wij worden wedergeboren en gered.

2. God openbaart de waarheid

- God spreekt waarheid (Num. 23:19; Joh. 17:17; Rom. 3:4) en Jezus is de waarheid (Joh. 14:6; 2 Kor. 1:20).
 - Num. 23:19 God is geen mens dat hij zijn woord zou breken of terug zou komen op zijn besluit. Zou hij beloven en niet vervullen, zijn woord geven en het niet gestand doen?
 - Joh. 17:17 Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid.
 - Rom. 3:4 Ieder mens is onbetrouwbaar maar God is betrouwbaar.
 - Joh. 14:6 Jezus zei: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven.'
 - 2 Kor. 1:20 De Zoon van God, Jezus Christus (...) was immers niet iemand die ja zie en nee bedoelde. Hij belichaamt het ja.
- Gods waarheid is *onveranderlijk* (Num. 23:19; Jes. 40:8; Matth. 5:18; Mark. 13:31; 1 Petr. 1:25).
 - Jes. 40:8 Het gras verdort en de bloem verwelkt, maar het woord van onze God houdt altijd stand.
 - Matth. 5:18 Ik verzeker jullie: zolang de hemel en de aarde bestaan, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn.
 - Mark. 13:31 Hemel en aarde zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen.

God openbaart de waarheid

- Dus: God past zich nooit zodanig aan de mens aan dat Hij onwaarheden zou spreken.
- Er kunnen taalfouten en schrijffouten in de bijbel staan, er kunnen zondige uitspraken van mensen worden beschreven, maar God openbaart geen onwaarheden.

3. God spreekt en openbaart via de Schrift

- "De Schrift zegt" en "God zegt" zijn vaak inwisselbaar (Matth. 19:5 en Gal. 3:8). Daarom kan de Schrift niet gebroken worden (Joh. 10:35).
 - Matth. 19:4-5 Hebt u niet gelezen dat [God] gezegd heeft: Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten [etc.] (HSV)
 - Gal. 3:8 Nu heeft de Schrift voorzien dat God ook andere volken door geloof zou aannemen en daarom aan Abraham verkondigd: 'In jou zullen alle volken gezegend worden.'

- Joh. 10:35 De Schrift blijft altijd van kracht.
- Niet de tweede auteur maar de eerste auteur (God) staat voorop (Deut. 18:18; Ex. 3:1; 2 Kor. 5:20; 2 Tim. 3:16; Hebr. 1:1-2; 2 Petr. 1:20-21).
 - Deut. 18:18 Ik zal in hun midden profeten laten opstaan zoals jij. Ik zal hun mijn woorden ingeven, en zij zullen het ook alles overbrengen wat ik hun opdraag.
 - 2 Kor. 5:20 Wij zijn gezanten van Christus, God doet door ons zijn oproep. Namens Christus vragen wij: laat u met God verzoenen.
 - 2 Tim. 3:16 Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven.
 - Hebr. 1:1-2 Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft hij tot ons gesproken door zijn Zoon.
 - 2 Petr. 1:20-21 Besef daarbij vooral dat geen enkele profetie uit de Schrift een eigenmachtige uitleg toelaat, want nooit is een profetie voortgekomen uit menselijk initiatief: mensen die namens God spraken, werden daartoe altijd gedreven door de Heilige Geest.
- De heilsfeiten (gebeurtenissen) vragen om de duiding en interpretatie van het Woord van God. Zie Joh. 20:9; Luk. 24:26-27; 1 Kor. 15:3-4. Vgl. ook Paulus, Hand. 9:4-5. Joh. 20:31 – deze zijn ‘geschreven’ (niet ‘gebeurd’).
 - Joh. 20:9 Want ze hadden uit de Schrift nog niet begrepen dat hij uit de dood moest opstaan.
 - Luk. 24:26-27 Daarna verklaarde hij hun wat er in al de Schriften over hem geschreven stond.
 - 1 Kor. 15:3-4 Het belangrijkste dat ik u heb doorgegeven, heb ik op mijn beurt ook weer ontvangen: dat Christus voor onze zonden is gestorven, zoals in de Schriften staat, dat hij is begraven en op de derde dag is opgewekt, zoals in de Schriften staat.
 - Joh. 20:30-31 Jezus heeft nog veelmeer wondertekenen voor zijn leerlingen gedaan (...) maar deze zijn opgeschreven opdat u gelooft ...

God spreekt en openbaart via de Schrift

- Dus: niet alleen de heilsfeiten zelf zijn nodig om zalig te worden, maar evenzeer de duiding daarvan door middel van de Schrift.
- Dus: de Schrift is niet alleen nuttig maar ook noodzakelijk om zalig te worden.

4. God openbaart duidelijk en adequaat

- Luther: “Waarom zou God ons de bijbel hebben gegeven als Hij in zijn bedoeling was mislukt?”
- De bevelen van de Heer zijn eenduidig (Ps. 19:9), het Woord is een licht (Ps. 119:105, 130; 2 Petr. 1:19).
 - Ps. 119:105 Uw woord is een lamp voor mijn voet, een licht op mijn pad.
 - Ps. 119:130 Als uw woorden opengaan, is er licht en inzicht voor de eenvoudigen.

- 2 Petr. 1:19 Ons vertrouwen in de woorden van de profeten is daardoor alleen maar toegenomen. U doet er goed aan uw aandacht altijd daarop gericht te houden, als op een lamp die in een donkere ruimte schijnt, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw hart.
- Het is laakbaar om de Schrift *niet* te begrijpen (Matth. 22:29; Joh. 3:10).
 - Matt. 22:29 Jezus gaf hun ten antwoord: 'U dwaalt, blijkbaar kent u de Schriften niet, en de macht van God evenmin!'
 - Joh. 3:10 'Begrijpt u dit niet,' zei Jezus, 'terwijl u een leraar van Israël bent?'
- Gebrek aan inzicht is geen *lees*probleem maar een *moreel* probleem (Mark. 4:11-12; 1 Kor. 2:14).
 - Mark. 4:11-12 ...Zij die buiten blijven staan, krijgen alles te horen in gelijkenissen, opdat ze scherp zien maar geen inzicht hebben...
 - 1 Kor. 2:14 Een mens die de Geest niet bezit, aanvaardt niet wat van de Geest van God komt, want voor hem is het dwaasheid. Hij kan het ook niet begrijpen, omdat het geestelijk wordt beoordeeld.

God openbaart duidelijk en adequaat

- Dus: God slaagt in zijn intentie om zijn boodschap over te brengen (Jes. 55:10-11). Zoals regen of sneeuw neerdaalt uit de hemel en daarheen niet terugkeert zonder eerst de aarde te doordrenken, haar te bevruchten en te laten gedijen, zodat er zaad is om te zaaien en brood om te eten – zo geldt dit ook voor het woord dat voortkomt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar mij terug, niet zonder eerst te doen wat ik wil en te volbrengen wat ik gebied.

5. Wat God openbaart, heeft consequenties voor ons vinden, denken, zeggen, doen.

- Wat God openbaart, is bindend *omdat* het duidelijk is (Deut. 29:29).
 - Deut. 29:29 Wat verborgen is, behoort de HEER, onze God, toe; wat openbaar is komt ons toe.
 - De Schrift is toetssteen voor wat wij wel of niet mogen accepteren (Hand. 17:11, Joh. 5:39).
 - Joh. 5:39 U bestudeert de Schriften en u denkt daardoor eeuwig leven te hebben. Welnu, de Schriften getuigen over mij.
 - Hand. 17:11 De Joden in Berea (...) bestudeerden dagelijks de Schriften om te zien of het inderdaad waar was wat er werd gezegd.
- Alles in de Schrift heeft een doel *voor ons* (Rom. 15:4; 2 Tim. 3:16).
 - Rom. 15:4 Alles wat vroeger is geschreven, is geschreven om ons te onderwijzen.
 - 2 Tim. 3:16 Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzzaam leven.
- Wie het woord hoort, moet ook daarnaar leven (Matth. 7:24,26; Matth. 12:5).

- Matth. 7:24,26 Wie deze woorden van mij hoort en er niet naar handelt, kan vergeleken worden met een onnadenkend man die zijn huis bouwde op zand.
- Matth. 12:5 En hebt u niet in de wet gelezen dat de priesters die op sabbat in de tempel dienstdoen en zo de sabbat ontwijden, onschuldig zijn?
- Het woord zal ons eenmaal oordelen (Joh. 12:48; Luk. 16:29)
 - Joh. 12:48 Wie mij afwijst en mijn woorden niet aanneemt heeft al een rechter: alles wat ik gezegd heb zal op de laatste dag over hem oordelen.
 - Luk. 16:31 Maar Abraham zei: 'Als ze niet naar Mozes en de profeten luisteren, zullen ze zich ook niet laten overtuigen als er iemand uit de dood opstaat.'

Wat God openbaart, heeft consequenties voor ons vinden, denken, zeggen, doen.

- Dus: de eenheid tussen openbaring en opdracht is fundamenteel.
- Dus: wie de openbaring verandert, verandert ook de praktijk van het christelijke leven.

6. De gelovige wordt gekenmerkt door gelovig en gehoorzaam luisteren

- De gelovige wordt gekenmerkt door ontzag voor Gods Woord (1 Sam. 3:10; Jes. 66:2)
 - 1 Sam. 3:10 En Samuel antwoordde: 'Spreek, uw dienaar luistert.'
 - Jes. 66:2 Toch slag ik acht op wie verdrukt wordt, op mensen met een gebroken, geest, op ieder die huivert voor mijn woorden.
 - Het wezenlijkste dat wij kunnen doen is: geloven. Dat is: Gods woord voor waar houden (Rom. 10:14,17; 1 Kor. 15:11).
 - Rom. 10:14,17 Maar hoe kunnen ze hem aanroepen als ze niet in hem geloven? En hoe kunnen ze in hem geloven als ze niet over hem hebben gehoord? En hoe kunnen ze over hem horen als hij niet verkondigd wordt? Dus door te luisteren komt iemand tot geloof, en wat men hoort is de verkondiging van Christus.
 - 1 Kor. 15:11 Zó preken wij en zó hebt u geloofd (HSV).
- Gehoorzaamheid is beter dan offers (1 Sam. 15:22; Matth. 7:21; 1 Joh. 5:3)
 - 1 Sam. 15:22 Gehoorzaamheid is beter dan offers, volgzzaamheid is beter dan het vet van rammen.
 - Matth. 7:21 Niet iedereen die "Heer, Heer" tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader.
 - 1 Joh. 5:3 Want God liefhebben houdt in dat we ons aan zijn geboden houden.

➤ **Vragen vanuit de nieuwe hermeneutiek**

1. Wij geloven in een Persoon, niet een boek.
 - Christologisch argument
 - Zo ging Jezus zelf niet met de Schrift om (Joh. 5:45-46) • Dit leidt tot versmalling van de bijbelse openbaring (Joh. 18:37)

- Dit kan leiden tot vergaande willekeur.
- 2. Inzicht in de bijbel gebeurt door de Geest, in de gemeente.
 - Dit argument werd ook door de Rooms-katholieke kerk gebruikt...
 - De gemeente beoordeelt het Woord niet, maar onderwerpt zich eraan.
 - Deze gedachte houdt ten onrechte de mogelijkheid van voortgaande openbaring open.
- 3. Wij moeten biblicisme vermijden.
 - Maak onderscheid tussen naïef en kritisch biblicisme
- 4. Er zijn toch tijdgebonden voorschriften in de bijbel.
 - Juist wat als tijdgebonden wordt aangevoerd, is vaak omstreden (homoseksualiteit, vrouw in het ambt).
 - De bijbel zelf meldt wat tijdgebonden is en wat niet (1 Kor. 11:3,8,11; Gal. 3:25).
 - Niet ons geweten maar het Woord van God is bepalend.

➤ **Gevolgen van de nieuwe hermeneutiek**

Denk weer aan de 6 punten van de oude hermeneutiek:

1. God spreekt in woorden
 - “God spreekt” zegt iets over de gelovige ervaring en interpretatie, niet over Gods objectieve spreken.
2. God openbaart de waarheid
 - Er is niet één waarheid, maar er zijn vele waarheden.
3. God spreekt en openbaart via de Schrift
 - Openbaring is geen handeling van God maar een ervaring van de mens (openbaring wordt illuminatie).
4. God openbaart duidelijk en adequaat
 - De Schrift is geen openbaring, maar vertelt over openbaringservaringen, beïnvloed door cultuur, tijd en context.
5. Wat God openbaart, heeft consequenties voor ons vinden, denken, zeggen, doen
 - De Schrift heeft een inspirerend en motiverend, geen verplichtend karakter.
6. De gelovige wordt gekenmerkt door gelovig en gehoorzaam luisteren
 - Is dit nog zo...?

➤ **Conclusie**

Als iemand pleit voor de vrouw in het ambt op grond van *exegetische* overwegingen, mogen en moeten wij naar die argumenten luisteren.

Als iemand pleit voor de vrouw in het ambt op grond van hermeneutische overwegingen, is er reden tot grote zorg.